

21- Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize ibadet edin. Ta ki takva sahibi olasınız.

(Ey insanlar! Rabbinize kulluk edin) Allahü Teâlâ mükellef kişilerin guruplarını saydıktan sonra, onların özelliklerini ve mallarını harcadıklarını zikretti. Daha sonra kullarına hitap ile yöneldi ve onlara iltifat etti ki, dinleyen lezzetlensin ve neşelensin. İbadet hususunda ihtimam göstererek, şanını yüceltti. Alkame ve Hasan Radıyellahü anhüma'dan rivayet edildi ki, Kur'an da ﻋَﻲْ ﻳَﺤْﺴِﺐُ ﻟَﻪِ ﻣَﻮَﺩَﺓَ ﻋَﻲْ ﻳَﺤْﺴِﺐُ ﻟَﻪِ ﻣَﻮَﺩَﺓَ ﻋَﻲْ ﻳَﺤْﺴِﺐُ ﻟَﻪِ ﻣَﻮَﺩَﺓَ lafzı bulunarak inen her şey Mekke döneminde dir .

ﻋَﻲْ ﻳَﺤْﺴِﺐُ ﻟَﻪِ ﻣَﻮَﺩَﺓَ ﻋَﻲْ ﻳَﺤْﺴِﺐُ ﻟَﻪِ ﻣَﻮَﺩَﺓَ ﻋَﻲْ ﻳَﺤْﺴِﺐُ ﻟَﻪِ ﻣَﻮَﺩَﺓَ şeklinde gelenler Medine döneminde dir. Dolayısıyla **"Ey insanlar Rabbinize ibadet edin!"** kavli şerifi Mekke müşriklerine hitaptır.

Bu açıklamaya şöyle bir itiraz geldi: Bakara suresi Medine döneminde nazil oldu; şu bahsimiz olan ayet Mekke de nasıl nazil olsun? Şayet olsa, Mekke dönemine ait olması hitabın Mekke müşriklerine ait olmasını gerektirmez: nasıl ki, Medine döneminde olması, Medine kâfirlerine ait kalmasını gerektirmediği gibi.

Şöyle cevap veririm: delalet ettiği mana (Ey insanlar!) şeklin- de olan her hüküm ister Mekke de, ister Medine de insin o Mekke (hicretten önce) dönemine aittir.

Ayetten zahir olan bütün insanlara hitaptır. Zira evvel de insanların inanç bakımından bütün fırkalarını (Müslüman, kâfir, münafık) ayrı ayrı zikrettikten sonra hepsine birden hitap buyurmuştur. Sanki şöyle buyurmaktadır:

"Ey iman edenler! İbadete devam edin, onları artırın, kâfirler küfürden vazgeçin ve ibadet yapın.

Ey münafıklar nifaktan sakının halis ibadet yapın."

Ayette **(Rabbiniz)** buyruldu ki, ibadeti gerektiren şey rububiyet (rab olmaklık) olduğuna tembih olsun için.

(Ey!) Nida için tayin edilen bir harftir. Uzaktan kişiye seslenip nida olunur. Sonraları gaflette olan, yanılığa düşenlere de bununla nida edildi. Yakında olsa da o kişiyi uzakta kabul edilerek tembih olundu.

Dua edenin *(ya Allah!, ya rab)* diye yalvarması, nefsinin noksan gördüğü, onu kırmaya çalıştığı ve duanın kabul zannının uzak olduğu, duasının dinlenmesi, kabulüne rağbet edilmesi içindir.

Kur'ân da şu yol üzere nida çoktur. Zira tekit, başlı başına özel bir tarz ifade eder. Allahın kullarına kendisiyle nida ettiği her bir şey emirler, nehiyeler ve diğerleri büyük işler olup büyük hitaplardır. Bunların hakkı iyi düşünülüp anlaşılmalrı, kabul ile onları karşılamaları gerekmektedir. Bu ifade de gizli olmayan yumuşaklık, rahmet, şefkat vardır. Muhakkak kullar Rablerine hakkıyla ibadet ettiklerinde bu durum onları Rablerinin rızasını talep etmeye, gazabından sakınmaya sevk eder. Onların keremli vechine kabul nazarıyla dua etmelerini gerektirir.

Allahın kullarına yumuşak muamelesindendir ki, kendine ibadet etmekle onlara emretmesidir. Bu durum kul ancak marifetle vasıflanınca hâsıl olur.

Marifet üç nevidir. *Evveli:* Allahın zatını yaratılanlara benzetmek ve ta'tıl vasıflarından uzak tutması iledir. Bunun sebebi,- Allah olan ilahtır, tektir, ortağı yoktur, ondan başka kadim yoktur. O bütün âlemi icad etti ve yokluktan varlığa çıkarttı. Peygamberler gönderdi, kitaplar indirdi. Onu mahlûkata benzetenler ne cahillerdir! Mevla Teâlâ bu gibi şeylerden çok yüce ve münezzehtir.

Allahın sıfatlarını muattal (faidesiz- lüzumsuz) sayan ne büyük kâfirlerdir! Allahın kendisini vasıfladığı sıfatlarla Allah'ı vasıflamaz ve onları nefyeder.

İkincisi Allahın nimetlerini bilmek, zahiri ve batını nimetlerini ancak Allah bilir, başkası bilmez. Nimetlerinin en yücesi ve büyüğü imana hidayet etmesi, göğsünü iman ile açması, ona peygamber göndermesi ve kitap indirmesidir. Allahü Teâlâ: *"Ey insanlar! Muhakkak size Rabbiniz tarafından vaaz geldi. Göğüslerinize şifa olan şey (geldi), müminler için rahmet ve hidayettir."*

Bedenin ihtiyaçlarından olan şeylerde büyük nimetlerdendir. Allahü Teâlâ: *"Bakmaz mısınız? Allah sizin için semalarda ve yerde bulunan şeyleri musahhar kıldı (emrinize verdi), zahiri ve batını nimetlerini sizin üzerinize döktü"* buyurmaktadır.

Üçüncüsü, kul kendisine emredilen ve yasaklanan şeylere marifet nazarıyla bakmalıdır. Allahın emirleri, farzlar ve nafilelerdir. Farzlar ana sermayedir. Kurtuluşun aslı bununla olur. Nafileler kâr gibidir. Bunlarla dereceler elde edilir. Netice olarak deriz ki, dinin için olan emirleri, beden için gıdalardır. Nasıl ki, bedenine ancak gıdalar fayda verirse aynı şekilde imanın salim olması, dinin ıslah olması ancak emirleri yerine getirmek ve farzları yapmakla hâsıl olur. Buna Peygamberimiz (Sallallahü aleyhi ve sellem) in şu kavli şerifi şehadet eder: *"Namaz her takva sahibinin kurbanıdır. (Mevla'ya yaklaştıran) Oruç kalkandır, sadaka Rabbin gazabını söndürür"*

Abdürrahman Bin Semüre der ki, bir gün bize Rasûlullah çıkıp geldi, biz Medine'de mescid de idik. Buyurdu ki *"Bu gece ben acayip şey gördüm: Ümmetinden bir adam gördüm ki, ölüm meleği ona ruhunu almak için geldi, ona anne babasına yaptığı iyiliği getirince (melek) onu bırakıp gitti. Ümmetinden bir adam gördüm ki, üzerine kabir azabı döşenmiş, abdesti ona geldi, onu bu azaptan kurtardı. Ümmetinden bir adam susuzluktan dili dışarı sarkmış. Her ne zaman havuza gelse içmekten men edilir. Ona ramazan orucu gelir onu engelden kurtarıp susuzluğunu giderir. Ümmetinden bir adam gördüm ki, peygamberler halka halka oturmuşlar, o adam hangi halkaya gitse onu oradan kovarlar. O kişiye cünüplükten yaptığı gusül gelir. Elinden tutar, onu benim yanıma doğru çeker getirir. Ümmetinden bir adam gördüm ki, önünde ve arkasında karanlık var. Sağında solunda, üstünde, altında karanlık var. O kişi karanlıklar içinde hayrettedir. Haccı umresi ona gelir ve onu karanlıklardan çıkartır nura girdirir. Ümmetinden bir adam gördüm ki müminler onunla konuşmaz oda onlar ile konuşmaz. Sılai rahim (akrabayı arayıp sormak) ona gelir ve Ey müminler topluluğu! Bununla konuşun, zira o rahmi eklerdi. (akrabayı ziyaret ederdi) Bunun üzerine müminler onunla konuşur ve musafaha ederler ve onunla birlikte olurlar. Ümmetinden bir adam gördüm ki, ateşin alevinden sakınıyor. Sadakası gelir ve yüzüne perde olur."*

Yasaklanan şeylere gelince, bunları işlemekle imanını zedeler. Bedenini ifad eder, Rabbin gazabı gerektirir. Bunlardan çok yaparsa cehennemi hak eder. Şirk ve küfür gibisi sebebiyle cehennemde ebedi kalır. Allahü Teala buyurdu: **"Durum şu ki her kim Allaha şirk koşarsa, muhakkak Allah onun üzerine cenneti haram etti ve onun varacağı yer cehennemdir"** **"Allah kendisine şirk koşulmasını affetmez, bundan düşük olanları dilediği için affeder"** **"Müminler derki: Allah bu iki (nimeti) kafirlere haram etti"**
Rasülullah (Sallallahü aleyhi ve sellem)
buyurdu:
"Üç şey helak edicidir. İtaat edilen cimrilik, tabi olunan heva, kişinin kendini beğenmesi"

Yine Rasülullah (Sallallahü aleyhi ve sellem) den şöyle rivayet edildi *"Üç kişi vardır ki Allahü Teala kıyamet günü onlardan razı olmaz. Devamlı içki içerek ölen kişi, sılai rahmi kesip ölen kişi, yeryüzünde fesat çıkarıp ölen kişi."*

Yine peygamberimiz (Sallallahü aleyhi ve sellem) den rivayet edildi *"zina, fakirlik getirir"*

Hadisi şerifte şöyle geldi *"yalan yere yemin etmek beldeleri harap eder"*

Yine şöyle buyurdu: *"Firdevs cennetine devamlı içki içen, ana babaya zulmeden, verdiği başa kakan kimseler giremez".*

Allahü Teâlâ buyurdu: *"Ancak şarap, kumar, dikili taşlar, fal okları şeytan işinden bir pisliktir, bunlardan sakının; belki felah bulursunuz"* *"ancak şeytan aranıza içki ve kumarda düşmanlık ve buğz girdirmek istiyor. Sizi Allahın zikrinden ve namazdan men eder. Artık son vermeyecekmisiniz?"*

Sakın! Sakın! Fasıklıktan kurtulursun, umulmayan şekilde seni helak etmesinden sakın! Salah artık beklenmez. Takva olanlardan ol!"

Takva: Allahın emirlerine yapışmak ve yasaklarından sakın- maktan ibarettir.

(O Allah ki sizi yarattı) (sizi yaratan Rabbiniz) Kavli şerifinde şuna işaret var ki, insanlar eğer yaratıcı Mevlamızın beyan ettiği yola girerlerse ve bu yolda mahir ve zeki olan hidayetdeki akla tabi olursa, onlara Allahın Rab olduğunu itiraf etmeleri lazım gelir. Ondan başka Rab yoktur, herkesin ibadeti onun içindir, bütün mahlûkatın hakkı onundur.

"Sizi yaratan" lafzı kendini medh için gelen bir sıfattır. Burda hitab müşriklere yapıldığını kabul edersek "sizi yaratan" lafzı ile Rabbin kaydı ve izahı yapılmış olur, zira onlara göre iki Rab var. Allahın rububiyyeti ve ilahlarının rububiyyeti. "sizi yaratan" kavli şerifi Rabbin kim olduğunun izahı ve tahsisi olur. Zaten sıfat getirmekte asıl gaye izah ve tahsis etmektir.

Halk: bir şeyi ölçü ve düzgün bir şekilde yaratmak, icat etmektir. Asıl manası takdir etmektir. Ölçü ile takdir edip tesviye edilince bu tabir kullanılır.

(Sizden evvelkileride yarattı) Sizden evvel olanlar, geçmiş kavimler.

(Belki sakınırsınız)

Allahu Tealanın **"Belki saat (kıyamet) yakındır"** **"Belki felah bulursunuz"** sözlerinde kul tarafından ummak vardır. Allahtan, ummak halini tasavvur etmek mümkün değildir. Zira ümit, neticesi bilinmeyen şey hakkında olur. Bu durum (bilmemek hali) Allah için değildir. Bu incelikten dolayı ümit etme manası kullara aittir. Şu ayette aynı mana vardır

"Belki (firavun) düşünür ve kokar"

manası şudur: İkiniz (Musa, Harun a.s.) ona gidin, bunu ancak Firavundan umabilirsiniz.

Kur'anda pek çok yerlerde bu 'ummak' kelimesi tama (arzu) için gelmiştir. Muaz (Radiyellahü anh) den rivayet edildi ki, şöyle dedi: Bir gün merkep üzerinde Peygamber (Aleyhisselam)ın terikesinde idim. Buyurdu ki Ya Muaz! Bilir misin? Allahın kullar üzerindeki hakkı nedir, kulların Allah üzerindeki hakkı nedir? Dedim ki Allah ve Resulu daha iyi bilir. Buyurdu ki: **"Muhakkak Allahın kullar üzerindeki hakkı ona ibadet etmeleri ve hiçbir şeyi ona ortak koşmamalarıdır. Kulların Allah üzerindeki hakkı kendisine şirk koşmaya azab etmemesidir."**

Dedim ki, Ya Resülellah! Bununla insanları müjdeleyeyim mi? Hayır! Güvenirler, ibadette gayreti terk ederler,
buyurdu.

Bakara Suresi: 21

Yazar Rehnüma

Perşembe, 27 Mayıs 2010 14:56 - Son Güncelleme Perşembe, 27 Mayıs 2010 14:57
